

Afdeling: Administrationen, Økonomi og Planlægning,
Dato: 14. august 2020
Udarbejdet af: Maja Kolstrup Hansen
E-mail: Maja.Kolstrup.Hansen@rsyd.dk
Telefon: 2942 5543

Øget samarbejde om arbejdsmarkedstilknøytning for mennesker med psykiske lidelser – baseret på IPS-metoden

Baggrund

Arbejdsmarkedstilknøytningen blandt mennesker med psykiske lidelser er markant lavere end i befolkningen generelt. Tal fra Sundhedsstyrelsen viser, at omkring 26 pct. af voksne med psykiske lidelser er i beskæftigelse, mens det tilsvarende tal for den voksne befolkning generelt er 75 pct.

I Sundhedsaftalen 2019 – 2023 har Region Syddanmark og de 22 kommuner forpligtet sig på en fælles målsætning om at sikre, at andelen af psykisk syge, som fastholdes på arbejdsmarkedet, skal stige.

Regionsrådet afsatte i 2018 en pulje på 2 mio.kr. til arbejdsmarkedsrettede initiativer. Midlerne skal understøtte målet om at fastholde mennesker med psykisk sygdom på arbejdsmarkedet. Der resterer på nuværende tidspunkt 1,2 mio. kr. i puljen, hvorfor der er igangsæt en ny runde med udmøntning af midlerne i puljen. I forbindelse med udmøntningen af de resterende midler er det besluttet, at fokusere puljen til samarbejder på tværs af regionen og kommunerne baseret på IPS-metoden.

Formålet med dette notat er at beskrive konceptet for fælles forløb baseret på IPS-metoden i Region Syddanmark, herunder rolle- og ansvarsfordelingen mellem kommunerne og regionen. Det bemærkes, at notatet tager afsæt i erfaringer med metoden i en dansk kontekst, men at IPS kan antage i forskellige former lokalt afhængig af organiseringen mv. Det er intentionen, at samarbejde baseret på IPS-metoden forankres i den eksisterende organisering og indgår i den daglige drift i både kommunen og regionen, hvorfor der anlægges en fleksibel tilgang til metoden i erkendelse af, at indsatsen skal kunne fungere i en travl hverdag.

Tidsplan for udmøntning af puljen til arbejdsmarkedsrettede initiativer og igangsætning af forløb

August/september 2020	Dialog mellem interesserede kommuner og Psykiatrien i Region Syddanmark med henblik på indgåelse af aftaler om fælles forløb
21. september 2020	Deadline for forhåndsftaler mellem det enkelte kommunale jobcenter og den psykiatriske afdeling, hvorunder den givne lokalpsykiatri hører
29. november 2020	Regionsrådet behandler den endelige udmøntning af midlerne
December 2020	Planlægning af konkret lokal samarbejdsstruktur og opstartsaktiviteter
Januar/februar 2021	Gennemførelse af uddannelsesforløb
Februar/marts 2021	De første borgere visiteres til forløbene

Samarbejde baseret på IPS-metoden

Individual Placement and Support (IPS) er en veldokumenteret beskæftigelsesrettet indsats målrettet mennesker med psykisk lidelser. Formålet med indsatsen er, at målgruppen kommer i ordinære beskæftigelse eller starter på en uddannelse.

Et dansk kontrolleret forsøg kaldet "*Projekt Inklusion*" som fandt sted i perioden 2011 – 2017 har vist, at IPS er en mere effektiv metode til at få mennesker med alvorlige sindslidelser i beskæftigelse og uddannelse sammenlignet med traditionelle jobcenterindsatser. Samtidig viste projektet, at der ikke er nogen tegn på negative konsekvenser af IPS, såsom forværring af symptomer eller livskvalitet ligesom deltagerne er signifikant mere tilfredse med IPS end de traditionelle jobcenterindsatser.

I Region Syddanmark er der i perioden 1. juni 2019 - 31. maj 2020 gennemført et IPS-projekt i samarbejde mellem Lokalpsykiatrien Vejle og Jobcenter Vejle, som også har vist lovende resultater.

Målgruppe

Målgruppen for fælles forløb mellem jobcenter og lokalpsykiatri baseret på IPS-metoden er som udgangspunkt alle patienter/borgere, der modtager ambulant behandling i en lokalpsykiatri og som samtidig er tilknyttet et jobcenter. Det er en forudsætning, at patienterne/borgerne er motiverede for at komme i job eller uddannelse og giver samtykke til, at der kan udveksles oplysninger mellem Psykiatrien og jobcentret. Ingen patienter/borgere er således som udgangspunkt ekskluderet fra IPS-indsatsen på grund af diagnose, sygdomshistorie, symptomer, misbrug eller andet. En nærmere målgruppe defineres lokalt i samarbejde mellem lokalpsykiatrien og jobcentret.

Det bemærkes, at det er samarbejdet mellem lokalpsykiatrien og jobcentret, der er omdrejningspunktet i metoden, men det er vigtigt, at der også koordineres med andre dele af kommunen i forhold til de borgere, hvor det er relevant, herunder blandt andet socialområdet i kommunerne.

Et typisk IPS-forløb – set fra et borgerperspektiv:

1. På baggrund af en indledende samtale under behandlingen i lokalpsykiatrien bliver borger og behandler enige om, at borgeren med fordel kan indgå i forløbet. Forløbet starter hurtigst muligt efter henvisningen.
2. Patienten/borgeren får tilknyttet en IPS-konsulent fra jobcentret, som hjælper med jobsøgning. Jobsøgningen er baseret på patientens/borgerens egne præferencer og valg. Møderne mellem IPS-konsulenten og patienten/borgeren foregår som udgangspunkt i lokaler i lokalpsykiatrien.
3. Der etableres et tæt samarbejde mellem den enkelte patient/borgers IPS-konsulent og behandler i lokalpsykiatrien. IPS-konsulenten deltager i ugentlige møder i lokalpsykiatrien eksempelvis på konferencer, hvor den enkelte patient/borger og vedkommendes beskæftigelsesmål mv. drøftes med henblik på fælles beslutningstagen. Det er en fordel for samarbejdet, hvis IPS-konsulenten har et kontor i lokalpsykiatrien evt. sammen med behandlerne.
4. Patienten/borgeren får job på en virksomhed eller starter i uddannelse.
5. IPS-konsulenten fortsætter med at yde støtte efter at patienten/borgeren er begyndt på job eller er startet i uddannelse. Støtten ydes også i forhold til arbejdsgiver og kollegaer på arbejdspladsen.

De 8 principper i IPS-samarbejdet

Samarbejdet mellem lokalpsykiatrien og jobcentret baseret på IPS, tager afsæt i følgende 8 principper:

- Målet er beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked
- Alle kan deltage. Ingen bliver ekskluderet
- Jobsøgning starter hurtigt efter inkludering i programmet
- IPS er en integreret del af den psykiatriske behandling
- Indsatsen er baseret på IPS-kandidatens egne præferencer og valg
- Støtten under beskæftigelse varer så længe, der er behov for det
- Vejledning om sociale ydelser og arbejde
- IPS-konsulenterne opbygger relationer til arbejdsgivere i lokalområdet, baseret på deltagernes ønsker om beskæftigelse

Det er en forudsætning for at kunne arbejde IPS-baseret, at der er en samarbejdskultur på tværs af lokalpsykiatrien og jobcentret, der understøtter integrationen af IPS i den psykiatriske behandling. IPS-konsulenterne deltager aktivt i ugentlige møder med behandlerne i lokalpsykiatrien, hvor patienterne/borgerne og deres beskæftigelsesmål drøftes, og der er fælles beslutningstagen.

Sådan igangsættes samarbejdsforløb baseret på IPS-metoden

1. Jobcentret udpeger medarbejdere til IPS-konsulenter

Hvert jobcenter skal som minimum udpege én jobcentermedarbejder til IPS-konsulent. Det er en fordel, hvis rollen som IPS-konsulent deles mellem minimum to medarbejdere - dels for at gøre det mere bæredygtigt og dels fordi de to IPS-konsulenter kan støtte hinanden i brugen af metoden.

Det er den samme IPS-konsulent, der hjælper en given patient/borger i alle faser fra henvisningen til job ud fra en tankegang om, at det er IPS-konsulenten, der bedst kender patientens/borgerens ønsker, evner og behov og dermed bedst kan matche vedkommende med et job. Afhængig af organiseringen i det enkelte jobcenter vil det dog være forskelligt fra jobcenter til jobcenter om IPS-konsulenterne fungerer som virksomhedskonsulenter og om de har myndighedsansvaret i sagerne eller skal koordinere med en myndighedssagsbehandler.

Dansk IPS Akademi anbefaler, at en fuldtids IPS-konsulent maksimalt har 20 borgere. Den enkelte kommune prioriterer ressourcer til indsatsen. Antallet af IPS-konsulenter skal dog stå i et rimeligt forhold i det forventede antal patienter/borgere i et IPS-forløb

2. Psykiatrien udpeger de behandlere, der skal samarbejde med IPS-konsulenterne

I denne opgave hos behandlerne indtænkes også rollen som koordinerende kontaktperson for patienter i behandling for depression. Denne rolle følger af det nye forløbsprogram for mennesker med depression.

3. Indgåelse af konkrete aftaler om samarbejdsstruktur, målgruppe, henvisningsprocedure mv.

På ledelsesniveau i samarbejde med de udpegede medarbejdere indgås lokale aftaler om opstartsmøder mv., der skal skabe et godt indledende kendskab mellem medarbejdere i hhv. jobcenter og lokalpsykiatri. Den løbende samarbejdsform med mødekadence, lokaler til fællesmøder med borgere, kommunikation omkring visitation, den løbende supervision mv. bliver også aftalt.

4. Fælles uddannelse i IPS-metoden

Uddannelsen varetages af en ekstern konsulent med udpræget kendskab til IPS. Undervisningen forventes at strække sig over to dage, hvor IPS-konsulenterne deltager begge dage, mens behandlerne fra lokalpsykiatrien deltager den ene dag.

Psykiatrien i Region Syddanmark

Det første år modtager IPS-konsulenterne supervision i brugen af IPS hver måned, hvorefter de får supervision hver anden måned. Behandlere fra lokalpsykiatrien deltager i supervisionen ca. hver 4. gang. Der lægges desuden op til, at der afholdes fælles sparringsmøder for IPS-konsulenterne og behandlere i Psykiatrien på månedlig basis.

Organisering af IPS-konsulenterne og ledelsesforankring

Det anbefales, at der udpeges en teamleder, der kan understøtte udviklingen af IPS-konsulenternes færdigheder, herunder brugen af metoden gennem løbende sparring om IPS-metoden, strategisk fokus samt inddækning af IPS-konsulenternes arbejdsmængde.

IPS-konsulenterne inkl. teamlederen kan organiseres på forskellige måder. Nogle steder er der nedsat et selvstændigt IPS-team med myndighed på tværs af målgrupperne i jobcentret, hvor teamlederen har det faglige og personalemæssige ansvar for teamet, mens IPS-konsulenterne og teamlederen andre steder indgår i den eksisterende organisering.

I tre kommuner i Vestsjælland er IPS-konsulenterne forankret i ét samlet team på tværs af kommunerne i et forsøg på at sikre, at IPS-konsulenterne i den enkelte kommune har adgang til den nødvendige faglige sparring. Teamledelsen går på skift mellem IPS-konsulenterne, hvilket dog ikke har fungere optimalt.

Det bemærkes, at teamledelsen vurderes, at være en central forudsætning for, at der kontinuerligt arbejdes med at skabe klare rammer forhold til proces-, ressource- og sagsstyring i forbindelse med brugen af IPS-metoden. Derudover er teamledelse med til at sikre høj faglighed i teamet gennem fastholdelse af IPS-metoden.

Succeskriterier

Det danske kontrollerede forsøg "*Projekt Inklusion*" viste, at der i løbet af den 18 måneders opfølgingsperiode var 59,9 pct. af deltagerne i IPS-gruppen, der kom i ordinær beskæftigelse eller uddannelse. Til sammenligning kom 46,5 pct. af deltagerne i de traditionelle jobcenterindsatser i ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

I samarbejdsprojekterne baseret på IPS-metoden i Region Syddanmark stiles der mod en beskæftigelsesrettet effekt på niveau med den der blev opnået i "*Projekt Inklusion*". Der vil følgende bliver fulgt op på effekten i de enkelte samarbejder. For at kunne følge op på succeskriteriet indhentes der samtykke fra borgerne til at udveksle oplysninger mellem jobcentret og Psykiatrien. Alle IPS-forløb registreres med oplysninger om enkelte patient/borgers cpr-nummer og dato for opstart.

Økonomi

Udgifterne til uddannelse og supervision bliver finansieret af midler fra puljen til arbejdsmarkedsrettede initiativer. Kommuner og lokalpsykiatrier prioriterer medarbejderressourcer til samarbejdsforløbene. Psykiatrien stiller en tværgående projektleder til rådighed i forbindelse med samarbejdet, der skal understøtte samarbejdet baseret på IPS-metoden, herunder sikre fremdrift. Projektlederen bidrager med relevant viden og erfaring om implementering og følger samarbejdet tæt med henblik på en succesfuld implementering i driften – både i kommunalt og regionalt regi.

Kontakt

Kommuner, der ønsker at gå i dialog med psykiatrisygehuset om igangsætning af samarbejdsforløb baseret på IPS er velkomne til at kontakte Maja Kolstrup Hansen, e-mail: maja.kolstrup.hansen@rsyd.dk, tlf. 29425543. I løbet af september vil de interesserede kommuner blive kontaktet med henblik på dialog om mulighederne for et konkret samarbejde.